

Jorden en Yvonne Oostdam

In april presenteerde Lely de nieuwe robot A3 Next bij Yvonne en Jorden Oostdam in Bodegraven. Een zorgvuldig uitgedachte en ruim opgezette serrestal verklaart de keuze van Lely.

Aantal koeien:	125
Melkquotum incl. lease:	930.000 liter
Grond in gebruik:	45 hectare
Melkproductie:	4,07 8121 4,52 3,50

Yvonne en Jorden Oostdam

Veel koecomfort in de serrestal

Een eigen experiment met boxbedekking

De serrestal is ruim opgezet en heeft brede looppaden

Jorden en Yvonne Oostdam gaan voor koecomfort én boercomfort

Huisvesten zoals buiten

In het Groene Hart ligt verbreding voor de hand, maar niet voor Jorden en Yvonne Oostdam uit Bodegraven. Ze ervaren het als een uitdaging om in dit gebied een zakelijk melkveebedrijf te runnen. De koeien verblijven jaarrond in de serrestal.

tekst **Florus Pellikaan**

Tot 2005 was het bedrijf van Jorden Oostdam (41) en Yvonne Oostdam-Reuvekamp (40) in Bodegraven volledig in balans. De ligboxenstal uit 1994 was toereikend voor de zeventig melkkoeien en het bedrijf was zelfvoorzienend in voer en mest. Bovendien werkt Jorden drie dagen per week als zelfstandig adviseur in agrarisch onroerend goed. Het was niet voor de hand liggend dat de melkveehouders het bedrijf flink zouden uitbreiden, maar ze kozen er wel voor. 'Wij willen een volwaardig bedrijf hebben dat volledig bij de tijd is. Ook willen we te allen tijde vrijwillig de keuze kunnen maken of Jorden doorgaat of stopt met zijn werk als adviseur', vertelt Yvonne Oostdam. 'We houden er beide van om de uitdaging aan te gaan, ook omdat we in dit veenweidegebied zitten. Wij willen laten zien dat je in het Groene Hart een volwaardig bedrijf kunt hebben zonder te moeten verbreden met bijvoorbeeld een minicamping.'

Geen weidegang

Door de beslissing het bedrijf verder te ontwikkelen en door de keuze voor het bouwen van een nog relatief onbekende serrestal, won Oostdam in 2008 de titel ondernemer van het jaar in Bodegraven. 'Er was ook een bedrijf met tweehonderd medewerkers genomineerd. Het is toch wel bijzonder en goed voor de sector dat een boer deze prijs wint', stelt Jorden. Jorden en Yvonne Oostdam namen de boerderij met 42 hectare en 5,5 ton melkquotum in 2001 over. Op dit mo-

ment telt het bedrijf 45 hectare grasland, 8,3 ton melkquotum en 125 melkkoeien. 'Afgelopen jaar hebben we een ton melkquotum bijgeleast en komend jaar moeten we over de miljoenen. Zowel kopen als leasen is op dit moment niet erg interessant, maar het vee is aanwezig dus willen we verder', vertelt Jorden. Totdat de nieuwe stal in gebruik werd genomen, besteedde Oostdam al het jongvee uit. 'Op dit moment lopen nog vijftig pinken elders, mede omdat we niet genoeg ruwvoer hebben en mest moeten afvoeren. Wij zien de aankoop van voer en de afvoer van mest niet als een nadeel, omdat land kopen duurder is. Als we voer aankopen, dan kunnen we bovendien kiezen wat we willen hebben. In ons geval is dat mais omdat de teelt daarvan toch nauwelijks mogelijk is in dit veenweidegebied.' Bij de bouw van de nieuwe stal, begin 2008, hebben de veehouders flink geïnvesteerd in koecomfort omdat ze de koeien niet weiden. 'We zijn wel voorstander van weidegang; het is leuk en mooi, maar meer is het ook niet. Als je uitrekenet hoe lang een koe per jaar daadwerkelijk buitenloopt, dan schrik je. Weid je 150 dagen per jaar, zes uur per dag, dan loopt de koe tien procent van het jaar buiten. Bovendien is weiden van een groot koppel op dit land niet eenvoudig.' Oostdam zegt niet dat hij nooit meer gaat weiden, maar stelt dat de koeien het in de huidige stal minstens net zo goed hebben. 'Economisch moeten we

weidegang nog eens tegen het licht houden.' De kostprijs was voor Oostdam niet de reden om voor een serrestal te kiezen. 'Dat moet ook nooit het motief zijn. Als je niet de beste, maar de goedkoopste keuze maakt, krijg je altijd spijt. De bovenbouw is weliswaar 25 procent goedkoper dan bij een traditionele ligboxenstal, maar doordat er onder onze stal bijna duizend heipalen zitten, was het prijsverschil in verhouding niet veel. Wij hebben voor de serrestal gekozen omdat veel licht, licht en ruimte ons aansprak.' Jorden en Yvonne Oostdam bezochten voordat ze hun keuze maakten meerdere open dagen in zowel binnen- als buitenland. 'Op de Waiboerhoeve zagen we op een vochtige dag dat in tegenstelling tot de traditionele stal bij de serrestal de voergang droog was en dat sprak ons aan.'

Hogere productie in serrestal

Een veelgehoord vooroordeel over de serrestal is dat die op warme dagen geen prettig klimaat zou hebben. Oostdam heeft nog weinig ervaring met de stal op hete dagen. Het afgelopen jaar kende slechts één dag met dertig graden. 'Zo nodig scheren we de koeien niet in het najaar, maar in het voorjaar. Hierdoor kunnen ze hun warmte gedurende de zomer beter kwijt. We denken wel dat het in een serrestal de eerste drie dagen van een hittegolf warmer is dan in een traditionele stal, maar daarna is het overal heet. Bovendien is het voordeel van de serrestal dat het 's avonds en 's nachts veel sneller afkoelt, omdat alle wanden open zijn. Bij mistig weer is het in onze stal ook mistig.' Om de koeien een niet al te grote overstap te laten maken, besloot Oostdam ze de eerste week in de serrestal te huisvesten, maar nog in de traditionele melkstal te melken. 'In die week stegen we ruim twee punten bsk. Het feit dat de koeien beter produceerden ondersteunt het be-

Veel rust door vrij koeverkeer

De robot zorgt voor boercomfort

lang van geen overbezetting en veel licht, lucht en ruimte', vertelt Jorden.

De ruime opzet in de 0+6+0-rijige serre-stal met twee grote strohokken valt bij binnenkomst direct op. Achter het voerhek is het looppad 4,40 meter breed, tussen de boxeilanden 3 meter, de doorsteek achter in de stal is 4 meter breed en de ruimte tussen de robots en de boxeilanden bedraagt 6 meter. 'Een koe kan in onze stal niet klem komen en is daardoor nooit angstig. Vrij koeverkeer resulteert in mak en rustig vee.'

Geslacht voor robotmelken

Jorden en Yvonne Oostdam overwogen alle stalkeuzen zorgvuldig. In hun zoektocht naar de ideale ligboxbedekking zetten ze een eigen experiment op. De boxen zijn voorzien van diepstrooisel, al dan niet in combinatie met een blistermat. 'Het nadeel bij gewoon diepstrooisel is dat er geen vast bed ontstaat waardoor koeien gewoon op het beton kunnen komen te liggen. In combinatie met de blistermat gebeurt dit niet en is het

strooiselgebruik de helft minder. We merken overigens geen verschil in het aantal koeien dat in de ene of de andere rij gaat liggen.'

Bij wijze van proef probeert Oostdam op dit moment in de close-upgroep 'paardenmest' als boxbedekking uit. 'Het bevat ongeveer een hoop stort op een hele kruiwagen houtkrullen. Mogelijk is dit wel geschikt om een vast bed in de diepstrooiselboxen te krijgen.'

De moeilijkste afweging binnen de nieuwe stal werd de keuze van de melkvoorziening. 'We molken in een kleine 2x3 open tandem en dat is als koeienliefhebber leuk. Ga je naar een 2x12-melkstal met één melker, dan wordt het meer lopendebandwerk en dat wilden we ook niet. Boercomfort was voor ons ook erg belangrijk', vertelt Yvonne. Jorden vult aan: 'Op voorhand dachten we niet geschikt te zijn voor robotmelken. We wisten wel dat de techniek goed werkt, maar het was moeilijk te bepalen of de robot bij ons als mens past. We hebben veel robotboeren bezocht om te kijken wat voor type ondernemers het zijn en hoe ze in het leven staan. Wij zagen dat het mensen waren die zich makkelijk aanpassen aan veranderen

de omstandigheden. Wij passen binnen dat plaatje en hebben geen moment spijt van onze keuze. Ook past de robot binnen ons streven naar koecomfort.'

Voeren uitbesteden

Het rollend jaargemiddelde ligt op 8121 kg melk met 4,52% vet en 3,50% eiwit, wat resulteert in een economisch jaarresultaat van 2074. De bijna geheel roodbonte veestapel wordt gepaard met de hoogste stieren van de CRV-kaart. Het voeren besteden Jorden en Yvonne Oostdam sinds twee maanden uit voor twee euro per minuut. 'Als de robotbezetting hoger wordt, vinden we gemengd voeren een pre. Onze eigen voermechanisatie voldoet daardoor niet meer. Voordat we zijn gaan investeren, hebben we eerst gerekend. De kosten van uitbesteden of zelf voeren zijn bij een gemengd rantsoen even hoog als we onze eigen arbeid niet rekenen. Dan is de keuze snel gemaakt, aangezien ik me nuttig kan maken buiten de deur', stelt Jorden Oostdam. Het rantsoen bestaat voor twee derde uit gras en een derde mais aangevuld met twee kilo brok voor het voerhek en brok in de robot. 'We willen bij voorkeur geen krachtvoerboxen, omdat we rust in de stal belangrijk vinden. Ook dat is koecomfort.'

